

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/170/2025
Identifikačné číslo spisu:	8122209630
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:8122209630.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu C. W., narodeného XX. M. XXXX, K. XX, zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Lukáčom, Prešov, Hlavná 17, proti žalovaným 1/ C. T., narodenému XX. S. XXXX, G., K. 8, zastúpenému advokátskou kanceláriou AK MAZANEC, s. r. o., Prešov, Metodova 3331/12, 2/ Slovenská sporiteľňa, a.s., Bratislava, Tomášikova 48, IČO: 00151653, zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária Mária Grochová a partneri s.r.o., Košice, Bočná 10, IČO: 36863017, 3/ K. E., narodenej XX. L. XXXX, N. XXX, zastúpenej advokátskou kanceláriou AK MAZANEC, s.r.o., Prešov, Metodova 3331/12, o určenie, že nehnuteľnosť nie je zaťažená záložným právom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 18C/43/2022, o dovolaní žalovanej 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. mája 2025 sp. zn. 18Co/45/2024, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 29. mája 2025 sp. zn. 18Co/45/2024 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom č. k. 18C/43/2022-541 z 15. mája 2024 rozhodol: „I. U r č u j e , že nehnuteľnosť zapísaná na LV č. XX, kat. úz. B., a to parcela KNC č. 319 zastavané plochy a nádvoria o výmere 654 m² , KNC č. 320 zastavané plochy 18Co/45/2024 2 a nádvoria o výmere 208 m², parcela KNC č. 321 záhrady o výmere 1666 m² a rodinný dom súpisné č. XX, stojaci na parcele KNC č. 319 so spoluvlastníckym podielom v rozsahu 7/8 k celku zapísaný vo vlastníctve žalobcu nie je zaťažená záložným právom, ktorého vklad bol povolený na základe rozhodnutia Správy katastra Prešov č. V 399/2017 zo dňa 25.1.2017 na základe zmluvy o zriadení záložného práva v prospech žalovaného v 2. rade Slovenská sporiteľňa, a.s. II. V prevyšujúcej časti žalobu zamieta. III. Žalobu voči žalovanej v 3. rade z a m i e t a. IV. Žalobca n e m á nárok na náhradu trov konania o neodkladnom opatrení. V. Žalobca má n á r o k na náhradu trov konania voči žalovaným v 1. a 2. rade v súvislosti so žalobou v rozsahu 75 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku. VI. Žalovaná v 3. rade m á n á r o k na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.“

1.1. Súd prvej inštancie rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 3 ods. 1, § 37 ods. 1 § 39 ods. 1, § 41a ods. 2, § 132 ods. 1, § 151b ods. 1, § 553 ods. 1, § 553c ods. 1 až 5, § 637 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“), ustanoveniami § 70 ods. 1, ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) a § 137, § 228 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

1.2. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že v predmetnej veci bolo vydané neodkladné opatrenie, ktorým žalovanej 2/ bolo prikázané zdržať sa výkonu záložného práva do skončenia veci vedenej pod sp. zn. 18Csp/43/2022. Aby predišiel formalistickému prístupu a k odňatiu spravodlivosti pre zvolenú formuláciu petitu - neplatnosť právneho úkonu, sa súd prvej inštancie venoval obsahu žaloby v súlade s judikatúrou vyšších súdnych inšancií. S poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu z 29. novembra 2021 sp. zn. 9Cdo/216/2021 ozrejmil, že žaloba v tomto smere je možná, len ak to vyplýva z osobitného právneho predpisu. Z obsahu žaloby vyplynulo, že žalobca chce dosiahnuť, aby došlo k výmazu záložnej zmluvy v katastri nehnuteľností. Prvoinštančný súd sa zaoberal otázkou, z akého právneho vzťahu žalobca vyvodzuje v konaní uplatnený nárok; považoval za potrebné následne tento vzťah dôsledne analyzovať a nakoniec správne vyhodnotiť a posúdiť nárok aj po právnej stránke. Za rozhodujúce hodnotil obsahové hľadisko, ako je opísaný skutkový dej, a nielen navrhovaný petit. Žalobný návrh znejúci na určenie právnej skutočnosti, ktorý z osobitného predpisu nevyplýva je potrebné považovať za vadný; pokiaľ vady žaloby nie sú odstránené, súd žalobu odmietne pre nedostatok možností konať vo veci. Skonštatoval, že súd napriek nesprávnej formulácii petitu však môže pokračovať v konaní, ak z obsahu žaloby je zjavné, čoho sa týka a čo sleduje.

1.3. Zastával názor, že aj v súdnej veci formulácia petitu mohla vyvolať dojem postupu podľa ustanovenia 137 písm. d) CSP, čo aj žalovaní namietali, ale obsah žaloby indikoval, že sa žalobca domáha zrušenia záložného práva na uvedených nehnuteľnostiach výmazom z katastra nehnuteľností. Žalobca mal naliehavý právny záujem na určení, že sa na nehnuteľnostiach neviaže záložné právo, keďže bol úspešný v konaní o určení vlastníckeho práva k predmetu sporu. Rešpektujúc vyššie naznačenú judikatúru najvyšších súdnych autorít a právnej vedy, súd prvej inštancie posudzoval obsah žaloby podľa jej obsahu, a podľa vysloveného predbežného právneho posúdenia súdom, a to v podstate vyslovenom na každom pojednávaní, keďže námietky žalovaných sa stále opakovali; zohľadnil skutočnosť, že existencia podania žalobcu označeného ako návrh na pripustenie zmeny žalobného petitu nepredstavovala dôležitý dôvod, pre ktorý bolo potrebné pojednávanie odročiť. Vychádzal z toho, že pri určení, že nehnuteľnosť nie je zaťažená záložným právom je daný naliehavý právny záujem, keďže vytvára pevný základ pre právny vzťah strán sporu. V ďalšom sa konajúci súd vysporiadaval s charakterom sporu v tom zmysle, že vec je sporom súvisiacim so spotrebiteľskou zmluvou. Mal za to, že v postavení účastníkov zmluvy o záložnom práve vystupovala žalovaná 2/ ako záložný veriteľ a subjekt, konajúci v rámci predmetu svojej obchodnej, prípadne inej podnikateľskej činnosti; žalovaný 1/ v postavení záložného dlžníka a žalovaná 3/ v postavení záložcu ako fyzické osoby, ktoré nekonali v rámci svojej obchodnej činnosti. Toho času žalobca v pozícii záložcu vystupuje preto, lebo na podklade právoplatného rozsudku bol predmet zálohu zapísaný na jeho vlastníctvo. V kontexte týchto skutočností citoval judikatúru Súdneho dvora Európskej únie C 534/15, ktorá sa práve zaoberá otázkou záložného práva nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách, a to aj v prípadoch uzavretia takejto zmluvy medzi fyzickou osobou a úverovou inštitúciou. S námietkou žalovaných 1/ a 3/, že súd má dbať najmä na sudcovskú koncentráciu konania sa vyrovnal poukázaním na možnosť konajúceho súdu vykonávať dôkazy ex offi a z dôvodu, že základ konania spočíval v spotrebiteľskom práve, vykonal aj dôkazy, ktoré neboli navrhnuté. Upriamil pozornosť na spis Okresného súdu Prešov sp. zn. 20C/25/2017 v súdnej veci medzi žalobcom a žalovaným 1/, ktorým súd právoplatne určil vlastníctvo žalobcu v podiele 7/8 k celku.

1.4. Podľa názoru súdu prvej inštancie obchádzanie zákona malo takisto významné postavenie v tejto veci; aj keď uzavretie zmluvy o pôžičke a uzavretie kúpnej zmluvy samo o sebe zákonu neodporuje, výsledkami vykonaného dokazovania mal za preukázané, že účastníci kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi

žalobcom a T. ako predávajúcimi a OCEANIA INVESTMENTS s.r.o., ako kupujúcim z 08. augusta 2013, mali v skutočnosti vôľu zabezpečiť pohľadávku spoločnosti OCEANIA INVESTMENTS s.r.o. zo zmluvy o pôžičke, ktorú uzatvorila s O. Y. (sesternicou a dcérou predávajúcich). Uvedené plynie z výsluchu nielen žalobcu, ale i svedkýň Y. a K., ktorí v zhode vypovedali, že ich úmyslom bolo zabezpečiť pohľadávku spoločnosti OCEANIA INVESTMENTS s.r.o. Z vykonaného dokazovania bolo nepochybne preukázané, že svedkyni Y. bola dňa 15. augusta 2013 poskytnutá pôžička, a to spoločnosťou OCEANIA INVESTMENTS s.r.o.

1.5. Súd prvej inštancie so zreteľom na inštitút zabezpečovacieho prevodu práva dovodil, že týmto vyššie opísaným sofistikovaným spôsobom spoločnosť OCEANIA INVESTMENTS s.r.o. obišla kogentné ustanovenia o prepadnom zálohu (§ 553c ods. 2 OZ). Časový sled právnych úkonov vo svojej podstate znamená, že svojím dôsledkami obchádzajú kogentnú úpravu jednak zákazu prepadného zálohu a zároveň samotného výkonu zabezpečovacieho prevodu práva, zneužívajúc finančnú tieseň svedkyne Y., ktorá mala dlh u spoločnosti DS Service, s.r.o., ktorý nezvládala splácať. V súdnej veci spoločnosť OCEANIA INVESTMENTS s.r.o. poskytla svedkyni Y. pôžičku a túto si zabezpečila trvalým prevodom vlastníckeho práva na žalované nehnuteľnosti, teda svojím konaním obchádzala zákon. Zmluvné dojednania na seba nadväzujúce (zmluva o pôžičke, kúpna zmluva, existencia zmluvy o predkupnom práve podpísanej konateľom spoločnosti OCEANIA INVESTMENTS s.r.o.), umožnili zánik vlastníctva pôvodných vlastníkov k predmetným nehnuteľnostiam, teda žalobcu a svedkyni K. bez ohľadu na výšku nesplateného dlhu.

1.6. Výsledky vykonaného dokazovania oprávňovali súd prvej inštancie na prijatie záveru, že na strane žalovanej 3/ i žalovaného 1/ absentovala dobromyseľnosť pri nadobúdaní žalovaných nehnuteľností a nikdy sa nestali ich vlastníckmi a nemohli s nimi disponovať ako so svojím vlastníctvom, čím porušili zásadu nemo plus iuris. Véc kvalifikoval tak, že žalovaný 2/ nadobudol vecné právo k cudzej veci na základe absolútne neplatného právneho úkonu, keďže žalovaná 3/ ako záložca nebola takisto vlastníkom zálohu; žalobca žalovanú 3/ ani nesplnomocnil na takéto úkony. Pokiaľ žalovaní poukazovali na nedbalosť žalobcu, súd prvej inštancie pripomenul, že platná právna úprava neumožňuje diferencované posudzovať zákonné následky absolútne neplatného právneho úkonu. Na margo obrany žalovaného 2/ o svojej dobromyseľnosti, vychádzajúc z rozhodnutia veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1VOBdo/2/2020, preferoval ochranu žalobcu ako skutočného vlastníka pred žalovaným 2/, ktorý konal v dobrej viere.

1.7. V odôvodnení konajúci súd ďalej reagoval na námietku, že keďže žalobca je vlastníkom žalovanej nehnuteľnosti v podiele 7/8, nesvedčí mu aktívna legitimácia na určenie, že žalovaná nehnuteľnosť v podiele 1/8 nie je zaťažená záložným právom. Poznamenal, že údaje katastra uvedené v ustanovení § 7 katastrálneho zákona sú obnovené ak sa nepreukáže opak a v kontexte uvedeného proklamoval neplatnosť kúpnych zmlúv z 08. marca 2013 a z 20. mája 2015 sú neplatné pre obchádzanie zákona, a to nielen v podiele 7/8, ale aj v podiele 1/8. Žalovanej 3/ nesvedčalo v čase vyhlásenia postavenie záložcu, preto nebola pasívne legitimovaná v spore, nakoľko nebola nositeľkou hmotnoprávnej povinnosti; tým bol len žalovaný 1/. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2 a § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu a žalovaných 1/ a 2/ rozsudkom z 29. mája 2025 sp. zn. 18Co/45/2024 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a stranám sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V celom rozsahu sa stotožnil s dôvodmi napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP), v rámci svojho komplexného dokazovania zrekapituloval vykonané dôkazy (listiny, výpisy z účtov, výpovede svedkov). Zákaz formalizmu a povinnosť materiálneho výkladu oprel o nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 155/2017 a k netrvaniu na presnej formulácii petitu s dôrazom na materiálny obsah žaloby poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/254/2009.

2.1. K odvolaniu žalovaných 1/ a 2/ odvolací súd (bez hlbšej analýzy) stručne poznamenal, že kruciálnou

otázkou v spore bolo postavenie žalobcu z pohľadu použitia príslušných ustanovení zákona v tom zmysle, či mu možno poskytnúť ochranu pre slabšiu stranu sporu; uviedol, že žalobca podal žalobu, ktorej podstata spočívala v nadobudnutí vlastníckeho práva k jeho vlastníctvu na základe poskytnutých finančných pôžičiek pre svojich príbuzných. Uvedené skutočnosti majú podľa odvolacieho súdu jednoznačne vyplývať zo záverov v súdnych konaniach (napr. sp. zn. 9Csp /182/2021, 20C/25/2017, 14C/360/2014) prebiehajúcich pred Okresným súdom Prešov. Záverom sa venoval podstate a právnym dôsledkom záznamu v katastri nehnuteľností v tom zmysle, že jeho vykonaním vzniká domnienka hodnovernosti a záväznosti údajov zapísaných v katastri. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 2 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 2/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť a dôvodnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP Váda zmätočnosti spočíva v tom, že odvolací súd v rozsudku nedal odpovede na všetky nastolené právne otázky v odvolaní a jeho rozhodnutie sa javí ako arbitrárne, keď sa obmedzil iba na konštatovanie správnosti rozhodnutia prvoinštančného súdu, ale nevysporiadal sa so zásadnými námietkami právneho posúdenia v podanom odvolaní.

(i) Odvolací súd sa nezaoberal zásadnou procesnou námietkou neprípustnosti žaloby podľa § 137 písm. d) CSP založenej na argumente, že žaloba o určenie, že nehnuteľnosť nie je zaťažená záložným právom, nemá oporu v žiadnom osobitnom predpise. Tento typ určovacej žaloby je prípustný len pri premlčaní záložného práva - čo v spore nenastalo.

(ii) Odvolací súd nereagoval na námietku neprípustnej zmeny predmetu sporu, keď súd prvej inštancie svojvoľne zmenil žalobný petit z určenia neplatnosti záložnej zmluvy na určenie, že nehnuteľnosť nie je zaťažená záložným právom. Zmena bola vykonaná bez návrhu žalobcu, bez rozhodnutia o návrhoch na zmenu žaloby a v rozpore s ustanovením § 216 CSP.

(iii) Odvolací súd sa nezaoberal námietkou nesplnenia povinnosti tvrdenia zo strany žalobcu, ktorý netvrdil žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by zakladali neplatnosť nadobúdacích titulov predchádzajúcich záložnej zmluve. Žaloba obsahovala len prosté tvrdenie, že zmluva je neplatná kvôli zásade *nemo plus iuris*. Súd prvej inštancie nahradil povinnosť tvrdenia dokazovaním (výsluchom žalobcu), pričom dokazovať sa majú výlučne skutočnosti, ktoré už boli predtým v spore riadne tvrdené (podľa § 132 ods. 2 CSP opísanie rozhodujúcich skutočností nemožno nahradiť odkazom na označené dôkazy).

(iv) Odvolací súd neposkytol odpoveď na uplatňované výhrady o nezákonnom vykonaní dôkazov bez návrhu strán. V odvolaní žalovaná 2/ namietala proti postupu súdu prvej inštancie, že všetky dôkazy, z ktorých vyvodil meritórne závery v prospech žalobcu, boli vykonané bez zodpovedajúceho návrhu žalobcu alebo inej strany, pričom zároveň nešlo o prípad, keď by súd mohol vykonať dôkazy aj bez návrhovej iniciatívy strán. Súd prvej inštancie nesprávne označil vec za spotrebiteľský spor, aby si vytvoril priestor na vykonanie dôkazov bez návrhu, tento spor však definíciu spotrebiteľského sporu nespĺňa; žalobca nie je stranou spotrebiteľskej zmluvy. Odvolací súd tieto námietky ignoroval.

(v) Odvolací súd sa nevyjadril ani k argumentácii nesprávneho posúdenia absolútnej neplatnosti právnych úkonov *ex offio*. Súd nesmie vyšetrovať a pátrať po skutkových tvrdeniach a nahrádzať aktivitu a procesnú zodpovednosť strán; takým postupom by sa vystavil riziku porušenia rovnosti strán (bližšie Števíček, M., a kol. Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 746). V nadväznosti na vyššie uvedené skutočnosti dovolateľka žiadala rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že podané dovolanie nespĺňa podmienky prípustnosti a dôvodnosti podľa § 431 a § 432 CSP s tým, že odvolací súd postupoval v súlade s § 387 ods. 1 CSP. Odôvodnenie je riadne, presvedčivé a reflektuje len tie argumenty, ktoré majú právny význam, čo je v súlade s judikatúrou ústavného súdu (II. ÚS 78/2005; I. ÚS 189/2016). Žiadal dovolanie žalovanej 2/ odmietnuť ako neprípustné, príp. ho ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424

CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

9. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

10. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP); odvolací súd sa však v odôvodnení musí zaoberať podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie a rovnako sa odvolací súd musí vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (§ 387 ods. 3 CSP).

11. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie tohto kogentného ustanovenia zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania (porov. sp. zn. 4Cdo/125/2019). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvôľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou, druhou stranou výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, či nie; odpoveď by mala byť zrejmá z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

12. Rovnako podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v

odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

13. Dovolateľka vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia v súvislosti so zásadnými námietkami nesprávneho právneho posúdenia veci v podanom odvolaní; prijaté závery odvolacieho súdu fakticky hodnotí ako arbitrárne, nakoľko odôvodnenie nedalo odpoveď na jej kľúčové argumenty.

14. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu ohľadom procesnej námietky o neprípustnosti žaloby podľa § 137 písm. d) CSP, založenej na argumente, že žaloba o určenie, že nehnuteľnosť nie je zaťažená záložným právom, nemá oporu v žiadnom osobitnom predpise a že tento typ určovacej žaloby je prípustný len pri premlčaní záložného práva (čo v spore nenastalo) - nevyplyva žiadne konštatovanie. Odpoveď odvolacieho súdu v tejto súvislosti absentuje aj vo vzťahu k odvolacím námietkam žalovanej 2/, že „ustálená rozhodovacia prax najvyšších súdnych autorít nepripúšťa žiadne pochybnosti, že žaloba o určenie právnej skutočnosti, ktorá nie je „odobrená“ konkrétnym zákonným ustanovením, nie je prípustná. Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 1Obdo/51/2021 zo dňa 20. 10. 2022, ktoré bolo uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 1/2023, kategoricky postuloval: „Prípustnosť [žaloby o určenie právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku] je podmienená existenciou osobitného predpisu, ktorý určitú osobu oprávňuje podať týmto predpisom špecifikovanú určovaciu žalobu..... Právny názor, podľa ktorého podľa novej právnej úpravy CSP nie je možné žalovať neplatnosť právnych úkonov (právnej skutočnosti), ak to nevyplyva z osobitného predpisu, je prijímaný naprieč senátmi tak občiansko-právneho, ako aj obchodno-právneho kolégia NS SR.“

15. To isté sa týka aj argumentácie, v rámci ktorej žalovaná 2/ oponovala proti neprípustnej zmene predmetu sporu, keď súd prvej inštancie svojvoľne zmenil žalobný petit z určenia neplatnosti záložnej zmluvy na určenie, že nehnuteľnosť nie je zaťažená záložným právom. Zmena bola vykonaná bez návrhu žalobcu, bez rozhodnutia o návrhoch na zmenu žaloby a v rozpore s ustanovením § 216 CSP. Odvolací súd nereagoval na konkrétne výhrady voči argumentácii súdu prvej inštancie [ten odôvodnil zmenu predmetu sporu poukazom na posudzovanie podaní podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP)]; výhrady žalovanej 2/ spočívali v tom, že takáto argumentácia prvoinštančného súdu je evidentným excesom zo základného pravidla, že je to strana sporu, a nie súd, kto určuje predmet civilného sporového konania (čl. 7 ods. 1 Základných princípov CSP). Žalovaná 2/ v odvolaní k vyriešeniu týchto otázok predostrela vlastnú (treba povedať, že legitímnu) právnu analýzu v rozsahu štyroch strán písaného textu (konkrétne v ods. 35 až 40), bez jedinej reakcie.

16. Pokiaľ odvolací súd v ods. 47 odôvodnenia napadnutého rozsudku poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 155/2017, konkrétne na jeho právnu vetu, podľa ktorej súd nie je viazaný doslovným znením zákona, ale môže sa od neho odchýliť, „ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávných princípov“ - je nemožné identifikovať, ku ktorému zákonnému ustanoveniu takto odvolací súd pristúpil a interpretoval ho odlišne od jeho jazykového vyjadrenia.

16.1. Navyše tento korektív, že súdy sú povinné vyhýbať sa prehnanému formalizmu, nesmie rezultovať do opačného extrém, v ktorom „písané právo prestáva platiť“, čím by došlo k ohrozeniu ústavných postulátov právnej istoty a predvídateľnosti práva. Zároveň je súd povinný vždy objasniť, akou výkladovou metódou dospel k odchýleniu od textu zákona a v záujme akej hodnoty; v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu sa však takéto vysvetlenie nikde nenachádza, práve naopak, nemožno z neho spoľahlivo určiť, ktorého zákonného ustanovenia sa týka a vo vzťahu ku ktorej z námietok žalovanej 2/ mal byť použitý.

17. Odvolací súd ďalej citoval z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/254/2009

zo 28. septembra 2010 o tom, že súd „nepostupuje v rozpore so zákonom, ak použitím iných slov vyjadrí vo výroku svojho rozhodnutia rovnaké práva a povinnosti, ktorých sa žalobca domáhal“ (ods. 48 odôvodnenia); a z rozsudku Súdneho dvora Európskej únie z 11. marca 2020, vo veci C-511/17 - Lintner, konkrétne jeho právnej vety, podľa ktorej zastúpenie spotrebiteľa v súdnom konaní advokátom nezbavuje súd povinnosti ex offio preskúmania prípadnej neprijateľnej povahy zmluvných podmienok (ods. 49 odôvodnenia).

18. Dovolací súd má vážne výhrady voči takému prístupu odvolacieho súdu, ktorý na konkrétne odvolacie námietky reaguje len citáciami z rozhodnutí najvyšších súdnych autorít; týmito citáciami (navyše) nie sú ani vyčerpané všetky zásadné odvolacie námietky smerujúce proti tzv. úprave žalobného návrhu zo strany súdu prvej inštancie. Odvolacím súdom nebolo zodpovedané, či takýto postup (ne)prichádzal do úvahy proti výslovne prejavenej vôli žalobcu. Adekvátne nebola zodpovedaná ani námietka založená na fakte kvalifikovaného zastúpenia žalobcu, pretože odvolacím súdom citovaný rozsudok Súdneho dvora Európskej únie sa týkal výlučne špecifického režimu spojeného s posudzovaním neprijateľnosti zmluvných podmienok.

19. V kontexte uvedeného je nepochybné, že aj napriek výslovnému príkazu v § 387 ods. 3 CSP vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní sa odvolací súd nevysporiadal s kľúčovými tvrdeniami žalovanej 2/. Uvedené platí o tých námietkach, ktoré z pohľadu rešpektovania práva na spravodlivý proces možno označiť za hlavné a ktoré si vyžadovali špecifickú odpoveď. V tejto súvislosti odôvodnenie odvolacieho súdu ignoruje aj ďalšie výhrady uvádzané v odvolaní ohľadom :

- (i) nesplnenia povinnosti tvrdenia zo strany žalobcu,
- (ii) nezákonného vykonania dôkazov súdom prvej inštancie bez návrhu strán,
- (iii) nesprávneho posúdenia absolútnej neplatnosti právnych úkonov ex offio - tu aj s poukazom na referenčnú judikatúru: Vzhľadom na prejednanú zásadu prihliada súd na absolútnu neplatnosť právneho úkonu len za predpokladu, že sa o dôvode neplatnosti (nedostatok formy, neurčitost', nespôsobilost' subjektu zmluvu uzavrieť, rozpor so zákonom a pod.) dozvie procesne korektným spôsobom. Znamená to, že ak konkrétny dôvod absolútnej neplatnosti v konaní nie je tvrdý a ani nijak v konaní nevyjde najavo, nie je dôvod preto, aby súd pre takéto okolnosti z vlastnej iniciatívy pátral a nahradzoval tak v sporovom konaní zákonom predpokladanú aktivitu účastníkov (sp. zn. 1MCdo/12/2010).

[Aktuálne podľa R 51/2024: Na absolútnu neplatnosť právneho úkonu súd prihliada len cez vedomosť o skutočnosti jemu známej z vykonaného dokazovania. Súd nehľadá absolútnu neplatnosť nad rámec tvrdení strán (poznámka dovolacieho súdu)].

20. Všetky vyššie menované argumenty žalovanej 2/ sú podstatné a relevantné do tej miery, že majú vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň sú takej povahy, že v prípade ich opodstatnenosti (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) nie je vylúčené, že by mohli a priori priniesť priaznivejšie rozhodnutie.

21. Ďalej sa jedná o argumentáciu, v rámci ktorej žalovaná 2/ v odvolaní podrobila kritike odôvodnenie prvoinštančného súdu, ktorý označil vec za spotrebiteľský spor, aby si vytvoril priestor na vykonanie dôkazov bez návrhu. Dovolateľka však proti názoru, že tento spor spĺňa definíciu spotrebiteľského sporu v odvolaní oponovala tým, že „Súd síce poukázal na ustanovenie § 290 CSP (v znení účinnom do 30. 06. 2024: „Spotrebiteľský spor je spor medzi dodávateľom a spotrebiteľom vyplývajúci zo spotrebiteľskej zmluvy alebo súvisiaci so spotrebiteľskou zmluvou.“), na základe ktorého vyslovil, že spor „súvisí so spotrebiteľskou zmluvou“, ktorou má byť záložná zmluva medzi našou bankou a žalovanou v 3. rade (bod 50 odôvodnenia napadnutého rozsudku). „Prehliadol“ však iný, rovnako zásadný znak predmetnej procesnoprávnej normy, že musí ísť o spor medzi dodávateľom a spotrebiteľom. Ako je uvedené vyššie, záložná zmluva bola uzavretá so žalovanou v 3. rade, nie so žalobcom! Iba v prípade, ak by spor vznikol medzi týmito subjektmi (záložným veriteľom a záložkyňou), by boli splnené všetky definíčné parametre spotrebiteľského sporu, ktoré by odôvodňovali aplikáciu osobitných procesných pravidiel podľa §§ 291 a nasl. CSP. Medzi našou bankou a žalovanou v 3. rade však žiaden spor nie je! Tento záver je umocnený aj konkrétnou okolnosťou veci samej, v rámci ktorej sa žiaden žalobný dôvod nezakladal na osobitnej regulácii ochrany spotrebiteľa, naopak, žalobná

požiadavka bola odôvodnená všeobecnou občianskoprávnou zásadou *nemo plus iuris*, ktorá s ochranou spotrebiteľa nemá nič spoločné. Inými slovami, okolnosť, že záložná zmluva je zmluvou spotrebiteľskou, bola bez akejkolvek sporovej relevancie."

22. Odvolací súd nevzal do úvahy skutočnosti namietané žalovanou 2/ a preto z jeho strany ide o postup odporujúci princípom materiálneho právneho štátu. Bolo povinnosťou odvolacieho súdu vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (§ 387 ods. 3 CSP) a keďže odvolací súd nezaujal k otázkam urobeným súčasťou odvolania, buď žiadne, alebo iba neúplné stanovisko, dovolaciemu súdu nezostalo prijať iný záver než ten, že došlo k zaťaženiu konania pred odvolacím súdom tvrdenou zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f) CSP. Odvolací súd aplikoval postup podľa § 387 ods. 2 CSP, nepoužil ale postup daný v § 387 ods. 3 CSP, čím sa dostal mimo limitov práva na spravodlivý proces chráneného nielen článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ale aj s článkom 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (5Cdo/204/2011, 4Cdo/120/2019).

23. Procesná vada zmätočnosti vyplýva aj z nezrozumiteľných odsekov 21 až 46 odôvodnenia napadnutého rozsudku, ktoré obsahujú rozsiahly opis skutkového stavu; odvolací súd neuviedol, či má ísť len o rekapituláciu skutkových zistení súdu prvej inštancie - v takom prípade však nie je jasné, akému účelu mala slúžiť, keďže odvolacie námietky žalovaných boli zamerané na úplne iné nedostatky konania. Alebo či došlo k zopakovaniu dokazovania a v takom prípade bolo povinnosťou odvolacieho súdu nariadiť pojednávanie v zmysle § 385 CSP.

24. Keďže dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je nielen prípustné, ale aj dôvodné, bolo potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Náprava zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP), nakoľko to bol odvolací súd, komu bolo namieste pričítať dovolaním vytýkanú vadu zmätočnosti.

25. Odvolací súd v ďalšom konaní svoje rozhodnutie riadne odôvodní tak, aby obsahová (materiálna) náplň jeho rozhodnutia založila nielen jeho zrozumiteľnosť, ale aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení nemôže chýbať žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, ktoré odvolací súd náležitým spôsobom v celom súhrne posúdi a náležite vyhodnotí. Rozhodnutie odvolacieho súdu musí obsahovať náležitosti uvedené v § 393 CSP, musí byť logické a presvedčivé. Osobitnú pozornosť bude venovať relevantným argumentom odvolateľky v podanom odvolaní, s ktorými sa komplexne vysporiada.

26. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec dovolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.